

Tapio Luoma: Tervetuloa kuuntelemaan Arkkipiispan talossa -podcastia. Minä olen arkkipiispa Tapio Luoma ja juttelen tässä podcastissa kiinnostavien ihmisten kanssa elämänmenosta, arvoista ja muista syvällisistä kysymyksistä. Jälleen ollaan Arkkipiispan talossa. Tervetuloa mukaan kuuntelemaan tämänkertaista jaksoa. Vieraanani on tällä kertaa näyttelijä, valokuvaaja ja teologian ylioppilas Laura Malmivaara. Tervetuloa.

Laura Malmivaara: Kiitos.

Tapio Luoma: Olet syntynyt Kainuussa, Laura. Minkälaisia ajatuksia sinulla on omista juuristasi? Miten ne edelleen vaikuttavat elämässäsi?

Laura Malmivaara: Mielestäni on hyvä aloittaa aina juurista. Kainuu on mulle sellainen mielentila. Mulla ei asu siellä enää ketään sukulaisia ja aika vähän ystäviäkkään. Se on ennen kaikkea mun sisällä oleva mielentila, se Kainuun korpi ja semmonen karu maisema. Mä synnyin sinne ja muutettiin sitten kun mä olin 12, niin isän työn mukana alas. Sinne jäi se mun lapsuus ja varhaisuus. Kyllä minuun on iskostunut sellainen kanervamättäällä istuminen semmoisessa metsässä, jossa ei ole mitään. Ja Vuokatinvaaralla samoaminen. Kaikki se on minussa. Kaipaankin sitä vaarojen tilaa ja etäisyyttä. Tykkään kyllä olla tosi paljon yksin. Ehkä siinä on jotain sellaista.

Tapio Luoma: Näissä podcasteissa itseäni aina kiinnostaa keskustelukumppanin juuret juuri sen takia, että omakin tuntumani on se, että niillä juurilla on tavattoman suuri merkitys sille että millainen kukin on juuri tänä päivänä. Ja olkoon ne juuret millaiset tahansa, niin totta kai ne lyövät leimaansa. Vielä tuohon kainuulaisuuteen tekee mieli palata, että missä määrin mukana mahtaa olla myös sellaista, että Kainuussa on aina jouduttu tekemään kovasti työtä että selviydytään. Ankaruus luonto kuitenkin kaikessa kauneudessaan asettaa myöskin aika vaativia ehtoja.

Laura Malmivaara: Se on totta, että kyllä muhun on jäänyt sellainen työntekemisen eetos. Isä oli todella aktiivinen. Se oli Suomen nuorin ostojohdaja paperitehtaalla. Äiti oli myös työteliäs hammashoitaja ja isä vaikutti monessa yhdistyksessä. 70- ja 80-luvun Kainuuseen liittyy nimenomaan semmoinen, että työtä oli tehtävä ja omillaan pärjättävä. Kyllä muhun semmoinen pärjäämisen kulttuuri on jäänyt, että kyllä mä selviän. Se on ihan itsestään selvää, että mä selviän kyllä kaikesta.

Tapio Luoma: Tämä on valtavan hieno asenne. Tuliko siellä jo ajatuksiisi unelma näyttelijän ammatista?

Laura Malmivaara: Se jäi kytemään, joo. Mun isä oli myös Suomi-Amerikka -yhdistyksen puheenjohtaja. Ei mennä siihen syvemmälle, mutta hän toi sinne semmoisen Up with people -ryhmän, jolla oli itse asiassa aika kristillinen pohja. He tanssivat ja lauloivat, oli kuoro ja esiintyivät siellä Kajaanissa ja Oulussa silloin 80-luvun alussa. Mä muistan, että se kokemus jäi mulle jotenkin kytemään, että tuolla mä haluaisin olla. Tossa kuorossa mä haluaisin olla laulamassa noita iloisia lauluja, nauraa, olla avoin ja sosiaalinen. Se semmoinen kuva mulle jäi. Meni vielä pitkään ennen kuin mä sitten uskaltauduin lavalle, mutta se jäi sieltä kyllä.

Tapio Luoma: Ja sitten tie vei aikanaan teatteriopintoihin ja moniin suomalaisiin elokuviin ja teatterien lavoilta.

Laura Malmivaara: Monen mutkan kautta, joo.

Tapio Luoma: Olet ollut, ei ainoastaan teatterimaailmassa, vaan ylipäättään monipuolisesti taiteen aloilla töissä ja näissä sinun taustoissasi on myös aimo ripaus teologiaa. Olet teologian ylioppilas. Minkä ulottuvuuden teologia avaa olemiseesi ja elämäkokemukseesi?

Laura Malmivaara: Tuo oli aika iso kysymys. Tosi ison. Nyt kun mä täytän siis muutaman viikon päästä 50, niin sitä on tullut katsottua elämää taaksepäin. Ja se, että mä menin lukion jälkeen opiskelemaan teologiaa, niin oli monen asian summa. Se ei ollut itsestänselvyys. Mä olin jo siinä vaiheessa kiinnostunut taiteesta, mutta olen Malmivaaroja, siis pohjalaisia körttisuvun vesoja, niin joku siinä sit kuitenkin siinä hengellisessä etsimisessä kutsui mua silloin. Minulla oli aivan loistava uskonnonopettaja, Seppo Nyysönen Sibeliuksen lukiossa. Hänen uskonnon tuntinsa olivat niin elämyksellisiä, että mä halusin tietää siis kaikista uskonnoista enemmän. Toki minä olin kasvanut seuroissa, Sionin virret minä tunnen ja tavallaan se kristillinen maailma oli tuttu, mutta sitten ne kaikki muut suuret uskonnot avautuivat minulle nuorena, että okei, näistä minä haluan tietää lisää. Itse asiassa vuosi teologisessa oli minulle ennen kaikkea myös sellainen tutustuminen muihin isoihin uskontoihin. Minä kävin uskontotieteen luennoilla. Pentikäisen luennot jäivät minulle mieleen. Hänen kertomuksensa lähetystyöstä, tai tutkimusmatkoista tuonne itärajan taakse. Kaikki sellaiset olivat minulle hirveän tärkeitä, mutta sitten kuitenkin se palo, se oikea palo oli minulla kuitenkin kohti valokuvaamista ja näyttelemistä lopulta. En minä siellä kauaa pysynyt, mutta olivat ne merkityksellisiä hetkiä.

Tapio Luoma: Jos oikein kuulen sinua Laura, niin jotenkin jaat tämän ammatillisen urasi kahteen. On tämä näyttelijän työ ja sitten on tämä valokuvaajan kutsumus. Jos miettii näitä molempia, niin osaatko vielä sanoa että mitä teologia on tuonut juuri näihin.

Laura Malmivaara: Ehkä se teologinen kiinnostus, se jotenkin kaikki mun mielestä menee ihmisenä olemisen kysymyksiin. Ne mua on kiinnostanut aina ja ihmistä olen aina myös valokuvannut. Muotokuvaus on ollut se mistä olen lähtenyt ja missä olen edelleen, että ihmistä mä kuvaan. Kirjoitan ihmisistä, näyttelen ihmistä. Teologinen ajattelu, sehän on ihmisenä olemisen ajattelua. Siinä mielessä kaikki on loppujen lopuksi tätä yhtä ja samaa.

Tapio Luoma: Itselleni on helppo yhtyä tuohon sen takia, että myös itse olen aina ajatellut että teologiassa on kysymys hyvin pitkälti ihmisestä. Ja tietenkin, jos ottaa vielä tämän vahvan uskonnollisen kielenkäytön mukaan, niin ihmisestä Jumalan kuvana. Ja silloin se, että mitä merkitsee ihmiselle ja ihmisen arvolle se, että hän on jonkun huomattavasti suuremman tarkoituksellisen luomistyön tulos. Ja ainakin itse ajattelen, että kyllähän se tämmöiseen ihmisarvoajatteluun antaa aika vahvan pohjan. Ja ihmisen mysteeri on jotain sellaista, joka saa kyllä ihastelemaan sitä, että miten monipuolinen ja miten moni-ilmeinen olento me ihmiset lopulta ollaankaan.

Laura Malmivaara: Koska meillä on tämä tietoisuus.

Tapio Luoma: Niin, se tekee meistä varmaan jollain tavalla poikkeavia, vaikka varmaan ihan tarkkaa kuvaa kenties ei ole siitä että mikä on vaikkapa koiran tietoisuuden taso tai muuta vastaavaa, mutta joka tapauksessa kyllä me ihmiset sitten ollaan joka tapauksessa hyvin ainutlaatuisia. Monessa mielessä.

Laura Malmivaara: Ollaan. Ja jos ajattelee mun taustaani, niin herännäisyyteenhän ei kuulu sellainen yhteinen pohtiminen. Siis asiat vaan on. Ihminen on ja Jumala on ja tavallaan ollaan yhdessä niiden asioiden äärellä. Veisataan ja ei hirveästi puhuta. Tai no, papit puhuu mun mielikuvissa. Jotenkin sellainen uskonnollisuus on mulle tuttua. Että semmoinen tunnustuksellinen ja jos sä kysyisit mun uskosta, niin mä rupeisin takeltelemaan. Mä en ehkä osaisi puhua siitä, koska siitä ei ole tarvinnut puhua. Että mä olen aina jotenkin pitänyt siitä omassa suvussa, että on mieluummin veisattu kuin puhuttu.

Tapio Luoma: Tuntuu siltä, että juuri tällainen näkyminen siihen että mitä se usko on olisi hyvin tervetullutta tänä aikana, koska uskon artikulaatiota joskus edellytetään ja vaaditaan semmoisella tavalla, että se saattaa jopa ahdistaa. Silloin jos sitä omaa hengellisyyttä, ihmisenä olemista, jota hengellisyyskin itse asiassa on ja sen pitää olla ja Jumalan edessä kyselyä, niin silloin hyvin tärkeää on se nähdäkseni, että saa olla juuri ihmisenä ja luottaa siihen, että elämä kantaa ja olla kiitollinen siitä, että saa olla juuri tässä ja nyt.

Laura Malmivaara: Kyllä. Mehän ollaan tietyllä tavalla... Me tehdään samantyyppistä työtä.

Tapio Luoma: Hyvin pitkälti, varmasti.

Laura Malmivaara: Mulla on suvussa niin paljon pappeja, että mä oon tullut jotenkin tähän tulokseen, että kun mä sain Kotikadussa, Kotikatu -TV-sarjassa näytellä kymmenen vuotta pappia... Hyvin ristiriitaista pappia tietysti, jolla oli paljon ihmissuhdesotkuja, mutta pappia kuitenkin, niin mä sain pienen aavistuksen sitä mitä on se sun työ, tai mitä on olla seurakunnan edessä ja vetää ne seremoniat, ne esitykset, tietyllä tapaa olla se joka johdattelee ihmisiä niiden riittien ja sen kautta. Ja sitten sanoa ne sanat, jotka lohduttaa ja piristää. Tämä on vähän niin kuin näyttelijä. Mähän kerron myös ne tarinat niille ihmisille, että ne eläytyy. Me kaikki kuljetaan niiden tarinoiden läpi, niin kuin sinäkin teet. Ja mun setä, Klaus Malmivaara, joka on pappi myös, joka on ollut tuolla Punkalaitumen kirkkoherrana, Hämeessä kirkkoherrana, niin joskus naurettiin että ihan samanlaista hommaa. Minä siellä Kotikadussa ja sinä tuolla. Me ollaan ihmisten edessä ja kerrotaan niitä. Sanotaan ne sanat, mitkä on meille kaikille yhteisiä. Mulla on ne repliikit ja sulla on se iso kirja ja sulla on ne kaikki... No, mä eksyn, mutta tällainen havainto mulle on tullut.

Tapio Luoma: Itseltäni on kysytty usein sitä, että mikä on kaikkein vaikeinta papin työssä oman kokemukseni mukaan. Usein olen vastannut, että oikeiden sanojen löytäminen. Että miten löytää juuri ne sanat, joita sillä hetkellä tarvitaan, jotka ovat aiheellisia ja merkityksellisiä.

Laura Malmivaara: Mistä saarnata joka kerta? Mistä kirjoittaa se saarna, joka vaikuttaa?

Tapio Luoma: Kerroit tuossa, että hetken aikaa sinulla oli tilaisuus oman roolihahmosi kautta asettautua papin rooliin. En nyt malta olla toteamatta, että oma näyttelijäkokemuksesi on äärimmäisen vajavainen, mutta muistuu mieleeni isosajat, jolloin iltaohjelmissa oli erilaisia

sketsejä ja näytelmiä. Mutta siinä on tietenkin se, että siinä sketsien idea on se, että pitää saada porukka nauramaan ja pitää olla hauskaa. Se on vähän toisenlaista, kuin sellaisen vakava luonnenäyttelijän työ, mutta jotakin oppi siitä että minulta odotetaan jotain ja sitten minun täytyy antaa sitä. Voisi kuvitella, että näyttelijän työssäkkin aikamoisia paineita tulee siitä, että täytänkö minä ne odotukset.

Laura Malmivaara: Siihen mä samaistun kyllä. Tuleeko sitä reaktiota? Saavatko ihmiset niitä tunteita? Herättääkö tämä mitään tunteita? Naurua, liikutusta? Teatterissa sen kokee kyllä tosi konkreettisesti. Mä olin Kom-teatterissa kiinnityksellä seitsemän vuotta ja se oli semmoinen mun oma uusi teatterikoulu sitten valmistumisen jälkeen, että joka ilta oli ne uudet ihmiset. Vähän niin kuin jumalanpalveluksessa on aina sunnuntaiamuna ne uudet ihmiset, että saako ne sitä mitä ne on tullut hakemaan. Ja siinä meillä on iso rooli ja iso vastuu, just että osaako sanoa ne oikeat sanat oikealla tavalla, että se liikuttaa ihmisiä. Mä koen ainakin että mitä vanhemmaksi mä tuun, niin sen enemmän se vastuu tuntuu, että mun täytyy kertoa tärkeistä asioista, tai ainakin sellaisista asioista jotka ovat minulle tärkeitä ja sitä kautta ne voivat olla muillekin. Koko ajan tuntuu, että oma sisällön hakeminen menee pienemmäksi ja yksityisemmäksi. Jotenkin tuntuu, että se on se tie ehkä muihin ihmisiin.

Tapio Luoma: Onko Laura sinun kokemuksesi mukaan taideyhteisö, taiteilijoiden yhteisö, tai taiteilijoiden joukko, jos nyt ylipäättään voi puhua mistään kollektiivisesta joukosta, niin onko se salliva, suvaitseva ja armollinen, kuten toisinaan annetaan ymmärtää?

Laura Malmivaara: Syvä huokaus. Ei ehkä tällä hetkellä ihan niin salliva, kuin itse toivoisin. Koen itse ainakin sellaista varovaisuutta, joka on merkki siitä, että ehkä se ei ihan niin salliva ja armollinen ole ainakaan nyt. Mutta toisaalta ei tämä maailma ole nyt muutenkaan. Taideyhteisö on tässä ajassa ihan samalla lailla kuin muutenkin. Huomaan, että mitä vanhemmasta taiteilijasta on kyse, niin sen armollisempi se ihminen on. Mä jostain syystä nyt saan hirveästi lohtua ja samaistun vanhoihin tekijöihin. Ehkä ne on eläneet niin monta ajanjaksoa, että ne eivät pienestä hetkahda. Ja niillä on sellaista rohkeutta, mikä musta tuntuu että meiltä keski-ikäisiltä tai nuorilta nyt tällä hetkellä puuttuu. Mun mielestä on ihan tärkeäkin kysymys toi, että ollaanko me kulttuuri-ihmisinä, ollaanko me oikeasti sallivia. Mulla oli vuosia tämä semmoinen ajanjakso, milloin mä koin että itse asiassa mut otettiin enemmän ihmisenä silloin, kun mä menin johonkin körttiporukoihin. Joka on hassua, koska sitä ajatellaan että jos nyt sanotaan suoraan, niin semmoiset uskavaiset ihmiset ovat hyvin mustavalkoisiakin ajattelutavassaan. Mä koin sitä samaa mustavalkoisuutta sitten taas ehkä siinä meidän taideyhteisössä, joka oli aikamoinen pettymys. Mä toivoisin, että niin ei olisi, että me kuitenkin kerrotaan... Me ollaan inhimillisten asioiden kanssa tekemisissä taiteilijoina koko ajan. Että miten me säilytettäisiin se katse avarana koko ajan, myös niihin ihmisiin jotka eivät todellakaan vastaa sitä meidän viitekehystä? Sehän on se kysymys.

Tapio Luoma: Minkälaisia paineita näyttelijä sun kokemuksen mukaan kokee? Mihin ne liittyy?

Laura Malmivaara: Paineita? No, tällä hetkellä mä ajattelen että ne liittyy ennen kaikkea meihin ihmisinä. Siis ei niinkään näyttelijöinä, vaan taiteilijoina, tekijöinä. Että on todella kova paine jollain tavalla olla muuttamassa tätä yhteiskuntaa paremmaksi ja avoimemmaksi.

Välillä se paine tuntuu jopa ahdistavalta, että tekisi mieli olla hiljaa ja keskittyä vaan ihan siihen omaan pieneen siivuun tästä maailmasta. Että se semmoinen yhteiskunnallinen keskustelu, mä koen joskus jopa paineisena. Tää on vaan mun kokemus, tietysti.

Tapio Luoma: Ilmeisesti taiteilijapiireissä on vahvana ajatus tällaisesta yhteiskunnallisesta vaikuttamisesta.

Laura Malmivaara: On.

Tapio Luoma: Onko se peräti yksi kivijalka, jonka varaan taide jollain tavalla rakentuu? Jos miettii, ei ainoastaan näyttämötaidetta, vaan ihan kuvataidetta, musiikkitaidetta ja niin pois päin.

Laura Malmivaara: Kyllä mä luulen. Toki mitä abstraktimmaksi mennään, niin ehkä se paine musiikissa ei ole, mutta sekin on aina ajassa. Ja ne musiikilliset suuntauksetkin ovat aina siinä ajassa. Kyllä mä luulen, että siis se on ehdottomasti taiteen ydintä, se että se kommentoi tai jollain tavalla on siinä ajassa, missä... Ja siinä yhteiskunnassa, missä ollaan.

Tapio Luoma: Sinä Laura olet ollut yksi valovoimaisimmista näyttelijöistä viime vuosikymmeninä omassa maassamme ja olet ollut lukemattomien ihmisten katseiden ja havainnointien kohteena. Miten se vaikuttaa siihen, että tällä hetkellä nykyisessä työssäsi katsot itse maailmaa ja ihmisiä kameran läpi?

Laura Malmivaara: On helpottavaa, kun tietää miten paineista on olla kameran edessä itse. Ja sitten kun itse kuvaan muotokuvia, niin mä samaistun ja pystyn eläytymään sen ihmisen pelkoihin ja paineisiin, mitä siinä on. On todella vaativaa olla katsottavana. Sehän me varmaan molemmat tiedetään. Se aiheuttaa ihmisessä kaikenlaisia hyvin syviä pelon tunteita, että kelpaanko mä, riitänkö mä. Olenko mä tarpeeksi kaunis ja valovoimainen ja kiinnostava? Kun mä kuvaan todella paljon ihmisiä, myös kirjailijoita, jotka eivät pidä lähtökohtaisesti siitä, että heitä kuvataan. Musta tuntuu, että se on mun oikein erikoisalaa, ne ihmiset joille se on mahdollisimman epämurkavaa, ja sen takia mä oon oikein... Mulla on keinot siihen. Ensinnäkin mä en painosta niitä rentoutumaan tai nauramaan tai mitään, vaan mä keskityn lähinnä itseeni, että mä oon mahdollisimman rento itse ja nopea ja mutkaton. Et se on, oon huomannut että se on paras tapa.

Tapio Luoma: Miksi on kuvattavalle tärkeää, että hän tulee kuvatuksi?

Laura Malmivaara: Sekin on erittäin hyvä kysymys. Mä oon ainakin huomannut mikä sen vaikutus on, kun sä tulet nähdyksi. Jos mä sanon kuvattavalle, että katso miten upea ruutu, että miten mielettömän kaunis ja rauhallinen ja levollinen ja sielukas sä oot tässä ja sitten me yhdessä sitä ihastellaan... Niin se miten se vaikuttaa ihmiseen, että se tulee hyväksytyksi sen näkemisen kautta, niin se on aivan valtava. Mä sanon, että ei siihen tarvitse edes sanoa. Me molemmat laskeudutaan tietyllä tavalla... Meillä on oikeus olla ihmisiä, kun me tullaan nähdyksi toisen kautta. Se on merkillinen se miten se kamera on siinä välissä ja kuitenkin se on meidän kahden, kuvaajan ja kuvattavana olevan kohtaaminen.

Tapio Luoma: Mistä voi tietää, että nyt pitää painaa laukaisinta?

Laura Malmivaara: Kun se toinen ei ehdi mukaan ajatuksissaan. Että tärkeintä on olla nopea, koska ihmisen defenssit tulee hirveän nopeasti, niin silloin minä ainakin etsin niitä sattumia ja niitä semmoisia väli-ilmeitä ja sitä, kun se ei ihan ehdi poseerata se kuvattava, se ei ehdi ihan mukaan, niin ne on ne parhaimmat hetket.

Tapio Luoma: On aika ovelaa.

Laura Malmivaara: Kyllä.

Tapio Luoma: Joo. Tästä kaikesta voisi päätellä, että sä Laura nykyisin vihdyt paremmin kameran takana kuin kameran edessä.

Laura Malmivaara: Ehdottomasti. Mä koen, että siellä on mulla enemmän tilaa katsoa itse. Ja mitä vanhemmaksi mä tuun... Mä nyt koko ajan puhun tästä iästä, mutta noi viiskymppiset lähestyy uhkaavasti. Niin, mä huomaan että se on niin paljon helpompi paikka olla siellä tietyllä tavalla luomassa sitä sisältöä, niin kuin nykyään sanotaan, puhutaan sisällön tuottamisesta, niin itse ymmärrän nyt mitä se on. Olen se, joka katsoo. Minun ei tarvitse kärvistellä siinä kameran edessä jotenkin kelpaamattomana ja vajaavaisena, vaan minä saan olla siellä katsomassa lempeästi ja lämpimästi siellä toisella puolella. Mä saan olla vaan. Mä nautin suunnattomasti. Ja sitten totta kai viime vuosina on tullut myös kirjoittaminen. Ja oikeastaan kirjoittaminen on tämän kaiken yhdistelmä, että siinä mä saan käyttää sitä mun visuaalista muistia ja tapaa rajata näkemää ja sit vielä sukeltaa semmoseen ihmisen sisuksiin, niin se on sitten se kaiken tämän lopullinen päämäärä, on sitten kirjoittaminen.

Tapio Luoma: Mitä sä kirjoitat?

Laura Malmivaara: Tällä hetkellä kirjoitan toista romaania, jonka pitäisi tulla ensi vuonna, jonka nimi on Iltatähti. Tässä tarinassa mä kyllä ammennan tästä mun omasta äitiydestäni. Minulla on aikuisia lapsia ja sitten mulla on iltatähti kotona, joka on vasta yksi. Tämä on sen verran mielenkiintoinen ajanjakso elämässä ja naisena, että tästä täytyy kirjoittaa.

Tapio Luoma: Aivan hienoa. Jos miettii sitten sitä, että olet ollut huomion kohteena näyttelijän ammatissa ja nyt sitten pikemminkin toisin päin, että sinä annat huomiota kameran takaa kuvattaville, niin miten... Siis kummassakin tilanteessa sinä olet edelleenkin vahvasti myöskin uudessa työssäsi julkisuuden henkilö ja oikeastaan varmaankaan sitä tällä hetkellä taakse jäänyttä näyttelijän uraa ei voi tietenkään pyyhkiä pois, mutta millä silmällä tällä hetkellä katsot vaikkapa niitä televisio-ohjelmia tai elokuvia, joissa olet ollut näyttelijänä?

Laura Malmivaara: Nuorena?

Tapio Luoma: Niin.

Laura Malmivaara: Näyttelijänähän se mun kasvu ja mun kasvu ihmisenä, niin se jää sinne valkokankaalle. Just tuli Levottomat-elokuva televisiosta vähän aikaa sitten, joka on kuvattu täällä Turussa vuosituuhannen vaihteessa, -99 kesällä. Se oli mun ensimmäinen isompi rooli ja näillä kulmilla oltiin. Sitten kun katsoin sitä televisiosta, niin mä melkein en tunnistanut itseäni. Oma ääntäni. Se oli niin heiveröinen ja semmoinen jotenkin aivan ohut. Jo

pelkästään sen äänen kuuleminen, niin tuli semmoinen tunne, että ihanaa että ihminen laskeutuu. Mun ääni laskeutuu omalle luonnolliselle paikalleen, mun kasvot laskeutuu koko ajan sopivasti, ja tietyllä tavalla mä nään ihan konkreettisesti sen oman muutoksen. Ja kun siinä näytellessä kuitenkin elää ja puhuu ja joskus riitelee siinä ja rakastaa, niin kaikki se... Mä katson sitä niin kuin jotain vierasta ihmistä, että tommonenkin mä oon ollut. Se on aika hieno etuoikeus.

Tapio Luoma: Tulee mieleen papin uralta se, että joskus tulee katsottua, silmäiltyä vanhoja pappeuden alkuajan saarnoja, joita olen säilyttänyt jonkun verran. Ja sitten kun miettii, että ai niin, noinkin olen sanonut joskus ja noinkin pitkiä puheita olen pitänyt. Jollain tavalla on tärkeää saada peilata omaa nykyistä minäänsä siihen varhaisempaan, nuorempaan minään, koska tämä kasvun ajatus tulee niin voimakkaasti esille ja se antaa mahdollisuuden miettiä sitä, että mihinkä suuntaan tämä kasvu on mua vienyt.

Laura Malmivaara: Mun mielestä on hienoa esimerkiksi... Mä luin sun haastatteluja tänne tullessa ja se, että sä oot avoimesti esimerkiksi muuttanut mielipidettä. Sä oot kasvanut. Sä oot laajentanut ajatusmaailmaa, tai sä oot antanut sen elämän vaikuttaa myös siihen miten maailman näkee. Ja se on todella hieno taito mun mielestä, että ymmärtää että ihminen on muuttuva ja että maailma on muuttuva. Ja se jo riittää.

Tapio Luoma: Muistuu mieleen Winston Churchillistä kertova elokuva, jossa päähenkilö Churchill myöskin erään mielenmuutoksen jälkeen sanoi, että ihminen joka ei osaa muuttaa mieltään, ei pysty muuttamaan mitään muutakaan.

Laura Malmivaara: Aika hyvin sanottu. En olekaan ennen kuullut.

Tapio Luoma: Tuo jäi siitä mieleen.

Laura Malmivaara: Joo.

Tapio Luoma: Miten sä käsittelet Laura sitä, että sä olet ihmisten huomion kohteena? Siis tämä julkisuus, joka välillä on aika armotonta, vaativaa, kovaa, niin miten sinä teatterialan ammattilaisena ja myöskin nyt sitten ammattilaisena valokuvaajana tätä julkisuutta olet työstänyt.

Laura Malmivaara: Mä oon kasvanut siihen. Mä oon ollut aina, musta tuntuu jollain tavalla esillä. Se on aika luontevaa ja luonteva rooli ollut minulle aina. Se ei ole hirveästi minua vaivannut, mutta olen kasvanut tällaiseksi nauravaiseksi, iloiseksi, Suomi-Amerikka - yhdistyksen hengessä tavallaan sosiaalisesti ihmiseksi. Se, että olen hymyillyt kuvissa ja ollut erilaisten ihmisten kanssa julkisuudessa. Olen kohdannut ihmisiä aina kauhean luontevasti. Minusta ehkä suurin pudotus mikä tulee on aina kotona, kun tavallaan sitä ihailua ei tulekaan ja se armottomuus jotenkin korostuu siellä kotona niiden nuorten lasten tai oman miehen, tai... Se pudotus on välillä vähän liian kova, että se hämää sitä miten tulee nähdä, se julkisuus. Minusta tuntuu, että olen saanut sellaista ihailua todella paljon ja minua on kannateltu todella paljon ja ymmärretty, mutta sitten aina kotona tulee kylmää kyytiä. Välillä pitää aina löytää joku semmoinen balanssi, että tuo julkisuus ei ole niin totta kuin mä kuvittelen. Ne eivät tunne minua oikeasti. Eikä myöskään tämä kotona tämä kyyninen

vastaanotto, niin sekään ei ole ihan totta, että ne rakastavat myös minua. Täytyy löytää sellainen oma keskitie näiden kahden todellisuuden välissä.

Tapio Luoma: Tuo on oikeastaan helppo allekirjoittaa myös julkisessa papin ammatissa olevan, jossa niin ikään usein onneksi saa paljon myönteistä palautetta. Joskus tulee totta kai myöskin ihan kriittistä ja aiheellista kriittistä palautetta, mutta sitten tavallaan se yksityisen minän suhde siihen julkiseen minään, niin sen kanssa joutuu välillä tekemään töitä.

Laura Malmivaara: Olen yrittänyt ajatella varsinkin nyt viime vuosina, että minun ei tarvitse koko ajan edustaa. Että just kun olen seurannut itse minun suvussani näitä pappeja, joilla sukokoukuksetkin olivat vähän niinkun työtilanteita, että aina ne meidän suvun papit pitivät puheet ja sukujuhlat olivat vähän niinkun seurat. Ajattelin joskus, että oishan se varmaan kiva noillekin välillä juoda kahvia ja olla vieraana, ettei tarvitsisi kantaa sitä omaa työtä siviilissä mukana roolina. Musta tuntuu, että multakin odotetaan aina niitä esityksiä ja puheita ja sellaista sosiaalista kyvykkyyttä ja sitä. Välillä tekis mieli olla vaan, ihan olla möllöttää ihan siellä muina vieraina, ihan vaan epäsosiaalisena ja myrtsinä. Mutta sitä ei ehkä ihan ole totuttu musta, eikä varmaan monesta papistakaan.

Tapio Luoma: Vielä tuohon näyttelijän työhön mennäkseni voisin kuvitella, että intensiivinen roolin suorittaminen teatterissa tai elokuvaroolissa vaatii myöskin jonkinlaista työstämistä pois sitä roolista. Miten se käytännössä tapahtuu?

Laura Malmivaara: Ehkä nyt taaksepäin katsottuna, niin aika usein se tapahtuu varsinkin teatterissa sen baarin kulmapöydän kautta kotiin, eli tietyllä tavalla siinä on joku semmoinen välitila, että täytyy jollain tavalla antaa sen adrenaliinin laskeutua ja sen roolin poistua. Teatterissa varsinkin siitä teatteriryhmästä tulee oma perhe. On todella vaikea siirtyä joskus siitä teatteriperheestä sinne nukuttamaan niitä lapsia. Mulla oli kyllä ajanjakso, jolloin mä olisin halunnut jäädä sinne lillumaan tavallaan siihen teatterin ja oman roolin, tai johonkin semmoisen euforian maailmaan, eikä... Se raja on niin... Se pudotus siitä roolista ja siitä just siitä näyttelemisen tuomasta kohottuneesta tilasta on aika iso. Mutta ei mulla varsinaisia rooleja sinänsä ole jäänyt. Rooli työssähän on niin mahtavaa, koska mä pääsen työstämään sellaisia asioita itsessäni, mitä mä en muuten pystyisi. Mä oon ollut aina tosi kiltti tyttö ja sellainen kunnollinen tyttö ja sitten vasta näytellessä teatterikoulussa mä huusin ensimmäistä kertaa ihmiselle mun edessä. Siis annoin oikein tulla täysiä. Se oli sekä outoa, että todella vapauttavaa. Ja mä tajusin, että tässä on se minkä takia mä siirryin kameran toiselta puolelta sinne eteen, koska se matka minkä työstää niitä omia piilotettuja tunteita, niin se on niin iso, että sen takia se vie mennessään. Että on todella hienoa, että roolin kautta pystyy olemaan paljon enemmän. Mä en tarkoita, että olla joku muu. Sehän on vähän väärä käsite näytellä, koska sehän on esimerkiksi englannissa, se on acting. Se on niin kuin toimia. Eli sä toimit, niin kuin mä toimin itse, mutta mä oon tilanteessa missä mä en itse oo koskaan ollut. Mä näyttelin just äitiä, jonka poikaa syytettiin murhasta. Mä olin äiti, joka raivona puolusti poikaansa. Ei, hän ei ole syyllinen. Ja se oli todella vapauttava rooli mulle, saada puolustaa omaa perhettä. Tämmösiä kokemuksia näyttelemisen mulle antaa.

Tapio Luoma: Miten sitten kun näyttelijälle tarjotaan roolia joka kenties on näyttelijälle itselleen vastenmielinen, vai onko semmosia rooleja joita ei haluaisi ottaa vastaan?

Laura Malmivaara: Minulla ei ole tullut ainakaan vielä sellaista, joka sotisi minun nimenomaan omaa moraalia tai etiikkaa vastaan. Toki aina naisena joutuu miettimään tätä alastomuutta ja sellaista mihin julkisuudessa tartutaan tosi usein. No, viiskymppisenä niitäkään nyt ei enää niin hirveästi tule, luojan kiitos, mutta että periaatteessa ei mitään sellaista, että en voisi näytellä pahaa. Niin, sellaista en usko, että... Sehän on mahtava tilaisuus, tutkia sitä itsessä olevaa itsekkyyttä, pahuutta, julmuutta. Kaikkea siitä. Se on taas mahdollisuus.

Tapio Luoma: Olit mukana Suomen lähetysseuran kehitysyhteistyömatkalla Tansaniassa. Olit siellä valokuvaajana. Kerro vähän Laura, millainen kokemus se oli.

Laura Malmivaara: Se oli silmiäavartava. Mä sain kuvata nuoria naisia ja mulle oli etsitty sellaisia naisia, jotka olivat hyötyneet tästä Lähetysseuran yhteistyökumppaneiden tekemistä kampanjoista, tai siitä työstä mitä he ovat siellä Tansaniassa tehneet. Mä ehkä myönnän, että mulla oli kuva lähetystyöstä vähän sellainen vanhanaikainen ja siinä oli ehkä liikaakin sitä sellaista tunnustuksellisuutta ja sitä Jumalan sanan viemistä muihin maihin. Sehän oli aivan valtavan konkreettista. Se oli ihan kädet mullassa tehtyä työtä ja tää oli mulle iso oivallus. Siellä oli kaikenlaisia kirkkoja. Mä menin ihan sekaisin jo, että minkähän lipun alla tässä ollaan, koska niitä kirkkoja oli niin erilaisia niissä kylissä, eikä sillä loppujen lopuksi ollut enää merkitystä. Apua annettiin ja sitä tarvittiin siellä valtavasti. Ne olivat todella kiitollisia pienestäkin avusta. Ja mä kuvasin siellä muotokuvia näyttelyä varten ja nyt jälkepäin kun mä katson niitä kuvia, niin kyllä yksi vahvimista kuvista ja kohtaamisista oli nimenomaan semmoisessa pienessä kylässä, missä oli siis nainen jolla oli AIDS. Vanhempi nainen. Me etsittiin sieltä... Siellä oli ihan valoa ja aivan valtavasti kirkasta auringonvaloa, hankalaa valokuvaajalle. Me löydettiin sieltä semmoinen pimeä kappeli, jossa ei ollut käytännössä mitään. Ei huonekaluja, ei tuoleja. Ei muuta kuin semmoinen sementistä tehty alttari ja yksi risti. Ja se nainen oli siellä, seisoi siinä kappelissa, pimeässä kappelissa ja semmoisessa sinisessä hienossa puvussaan. Se on ollut minulle sellainen kuva, mihin olen joskus palannut. Sairauden, köyhyyden ja kaiken keskellä löytyy sellainen pimeä, viileä kappeli, jossa tulet nähdäksi ja sinua kohdellaan ihmisenä.

Tapio Luoma: Tämä nähdäksi tulemisen kaipuu on jotain sellaista, mikä tässä aika voimakkaasti tulee sun juttelussasi esille. Muistelen omaa kokemustani Afrikasta. Olin aikanaan kirkon ulkomaanavun matkalla Ugandassa. Silloin kännykkäkamera oli aika uusi juttu, mutta kuitenkin siellä sai otettua monenlaisia kuvia, niin muistan sen mitenkä innokkaasti ihmiset tulivat kuvattaviksi. Ja jäin nyt miettimään tätä, kun sinullakin kuuntelee, että missä määrin siinä on sitä että nyt tulee tilaisuus tulla nähdäksi.

Laura Malmivaara: Joo, on siinä sitäkin. Joskin mä huomasin, että ei mitenkään liikaa. Mä olin kummilapsijärjestö Planin kanssa Dominikaanisessa tasavallassa ja siellä tuntui vaikealta kuvata, koska he tulivat taas niin voimallisesti siihen kameran eteen. Mutta Afrikassa siinä oli jotain sellaista kunnioitusta myös. Musta tuntuu, että aina se vaikuttaa myös todella paljon siis muhun, kuvaajaan, se hetki tulla nähdäksi. Se muuttaa meitä molempia. Mä voin

antaa toiselle sen lahjan tulla nähdyksi ja kuulluksi. Mä kuuntelen myös heidän tarinoitaan. Se vaikuttaa meihin molempiin. Se antaa mulle jollain tavalla luottamusta siihen, että meillä kaikilla on sama ihmisarvo. Jotenkin tässä työssä, tässä julkisuudessa ja näyttelmissä kaikessa hämärtyy välillä se, että me ollaan kaikki samanarvoisia. Joskus mua on häirinnyt se, että meidän alalla aina sitä pientä ihmistä puolustetaan, mutta kuka loppujen lopuksi jaksaa kohdata sitä pientä ihmistä. Sen takia mä arvostan valtavasti kirkon työtä, että siellähän tapahtuu se kirkon oikea työ niiden tavallisten ihmisten elämässä ja arjessa, niiden juhlissa ja huolissa. Että siitä ei myöskään me taiteilijat saada oikeasti vieraantua, ettei saa mennä siihen omaan kuplaan.

Tapio Luoma: Kuplista ja nähdyksi tulemisesta puheen ollen nousee väistämättä mieleen paljon puhuttu ja välillä kovasti parjattu somekulttuuri, jossa tällainen ilmeisesti nähdyksi tulemisen luonnollinen tarve saa myös sellaisia muotoja, jotka eivät välttämättä lopulta sitten ole hyväksi ihmiselle. Paljon on puhuttu viime aikoina erityisesti nuorten tyttöjen ulkonäköpaineista, mutta kyllä nähdäkseni myöskin nuore pojat saattavat ja kaikin ikäiset kokevat sitä, että olisi tärkeää saada itsestään ulos maailmalle mahdollisimman myönteinen kuva. Ja mietin sitä, että tällainen julkisuuden, tai halu päästä julkisuuteen keinolla millä hyvänsä.. Se ei liity pelkästään someen, mutta tarjoaa kyllä helpon väylän, niin se tuntuu myöskin olevan jotain sellaista, joka saattaa olla aika petollista.

Laura Malmivaara: Ja se on todella, niin kuin sanoit, inhimillistä. Se on meissä oleva tarve. Että se on, oli somea tai ei. Mä just ajattelin yksi päivä, että jos mulla olisi ollut kännykkä kun mä olisin ollut nuori, niin mä olisin ollut somessa koko ajan. Mä olisin tekstailut mun parhaan ystävän kanssa ihan jatkuvasti. Mä olisin ihan samanlainen, kuin mun omat nuoret tytöt nyt. Mutta kyllä mua välillä kanssa jotenkin, mulle oikein tulee semmonen surku ja en oikein tiedä miten osais auttaa niitä mun omia nuoria aikuisia tyttöjä, jotka on siinä somen armottomassa kelpaamisen kulttuurissa. Sitä ei voi enää poistaa, että miten voi antaa sitten sen itseluottamuksen ihan tässä oikeassa elämässä, että sen kestää. Ja näkee sen, että pysyy se suhteellisuuden taju. Mä toivon, että mä ainakin valokuvaajana voin edistää sitä, että mä ainakin näytän ne ihmiset sellaisena, kuin ne ihmiset oikeasti on. Että jos mä jostain pidän kiinni, niin mä en ainakaan silottele sitä naista siinä mun kameran edessä täydelliseksi. Että mä voin osoittaa, että sä kelpaat kaikkine uurteinesi ja piirteinesi, kaikkinesi.

Tapio Luoma: Eli et harrasta ylenmääräistä photoshoppailua?

Laura Malmivaara: Yritän välttää sitä. Joskin toivon, että kun mua kuvataan, niin sitten saa kyllä, mutta itse en.

Tapio Luoma: Me ollaan tässä paljon puhuttu nähdyksi tulemisesta ja tämä kaikki tapahtuu siis podcastissa, joka taas tukeutuu pelkästään kuuloaistin varaan. Me emme näe kuulijoita, eivätkä kuulijat näe meitä. Ja tämä on minusta aika kiinnostavaa, että oikeastaan tämä meidän keskustelu taas perustuu sanoihin. Sanotaan, että yksi kuva puhuu enemmän kuin tuhat sanaa. Pitääkö se sinusta paikkaansa?

Laura Malmivaara: Luulen, että ihmiset aistivat nimenomaan kaiken sanojen ympäriltä. Tauot, ajatuksen. Ja kuva on nimenomaan kaikesta siitä muodosta vapaa, että se antaa... Se herättää, vähän kuin musiikki. Kuva ja musiikki herättelevät jotain sellaisia, mitä sanat eivät

tavoita. Siinä mielessä se pitää paikkansa. Olen itse aika impulsiivinen, hätäinen ihminen, niin yritän myös muistaa tämän että välillä voi pitää tauon. Yleensä ne tauot ovat kaikista kiinnostavimpia, kun ihminen hakee vasta sanojaan ja hakee ajatuksiaan. Niitä saa olla. Saa olla epärytminen ja saa olla epätäydellinen.

Tapio Luoma: Tähän meidän kristilliseen uskoon kuuluu vakaasti usko sellaiseen Jumalaan, jota ei voi nähdä. Ja siitä huolimatta tavallaan kristillisen uskon ja kirkon olemus on se, että jollain tavalla... Käytetään nyt tätä kielikuva, että tulla nähdyksi, niin halutaan tehdä Jumala näkyväksi, mutta että Jumala tulee näkyväksi meidän ihmisten kautta ja meidän monin tavoin rajallisten toimintojen ja ratkaisujen ja valintojen kautta. Mutta kuitenkin tämä, mikä itseäni tietenkin teologina kovasti on aina kiehtonut, tämä että mikä on tämä näkymättömän Jumalan suhde tähän näkyvään maailmaan, missä me niin paljon luotetaan näköaistiin. Ja millä tavalla vastaavasti ihmiset, joilla ei näköaistia syystä tai toisesta tällä hetkellä ole, niin miten he mieltävät maailman? Mutta onneksi me voimme kokea tätä maailmaa niin monella eri tavalla ja erilaisten aistien kautta.

Laura Malmivaara: Kyllä. Olen ollut pitkään kiinnostunut isoisäni isoisästä, Vilhelmi Malmivaarasta, joka on kirjoittanut virren Oi herra, jos mä matkamies maan. Just sellaisessa hetkessä, jolloin häneltä kuoli sekä vaimo, että kaksi tyttäretä. Tavallaan se hetki hänen elämässään mua kiinnostaa, että hänkin sai sen runon kautta jotenkin sellaisen rauhan. Se oli sellainen huuto Jumalalle ja huuto jotenkin nähdyksi tulemisesta tai siitä, että on joku johon tarttua, kun on pimeydessä, eikä tunnu olevan mitään toivoa tai näkymää. Niin, se virsi ja Vilhelmin se kesä, kun tämä kaikki tapahtui, niin se jollain tavalla minua vaivaa ja siihen minä joskus haluan vielä palata. En tiedä mikä se muoto sitten on, mutta just tämä että Jumala näyttäytyy niissä sellaisissa hetkissä, joita on vaikea sanallistaa, on vaikea sanoa niitä oikeita sanoja. Joskus sitten tulee se kirkas hetki, jolloin joku kirjoittaa sen yhden runon, ja sitten sitä samaa runoa lausutaan ja lauletaan hautajaisissa ja missä ikinä vielä tänä päivänä. Se näin Malmivaarana, se liikuttaa minua. Mä haluaisin nähdä tämän janan vielä jatkuvan ja jotenkin nähdä itseni siinä janasessa, että mä yrittäisin olla myös uskollinen niille mun omille kipeille hetkille, että jos mä johonkin tartun, niin niihin.

Tapio Luoma: Tuo virsi, siinä on monta puhuttelevaa ajatusta. Yksi on se, jossa virren runoilija, tää laulaja laulaa, että en päästä sua ennen kuin mua käyt siunaamaan. Että jollain tavalla siihen kiteytyy varmasti aika paljon tuosta, mitä juuri kerroit. Laura, kiitos vierailusta arkkipiispan talossa ja tässä podcastissa.

Laura Malmivaara: Kiitos.

Tapio Luoma: Haluan tässä aivan lopuksi vielä toivottaa sinulle, sinun elämäsi, kaikkeen siihen mitä siihen kuuluu, sitä parasta mitä suinkin osaamme, eli Jumalan siunausta.

Laura Malmivaara: Kiitos. Tämä oli ilo ja kunnia.